

हेटौंडा उपमहानगरपालिका

हेटौंडा राजपत्र

खण्ड: ४

सङ्ख्या: ५

मिति: २०७७/०६/१५

भाग- ३

हेटौंडा उपमहानगरपालिका
नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७

प्रस्तावना

हेटौंडा उपमहानगरपालिका क्षेत्र भित्रको नदीजन्य तथा खानीजन्य पदार्थको दिगो संरक्षण र व्यवस्थापन तथा सदुपयोग गरी सहज आपूर्ती गर्न र नदी प्रणालीबाट उत्खनन, संकलन तथा बिक्री वितरण हुने पदार्थको अव्यवस्थित र अत्याधिक दोहन हुन नदिन, दिगो व्यवस्थापनको प्रवन्ध मिलाई सार्वजनिक निर्माण कार्यलाई सहज बनाउन वाञ्छनीय भएकोले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि हेटौंडा उपमहानगरपालिका नगरकार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाई जारी गरेको छ ।

परिच्छेद १
प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यस कार्यविधिको नाम “हेटौंडा उपमहानगरपालिका नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७” रहेको छ ।
- (२) यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।
२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा;
- (क) “अनुगमन समिति” भन्नाले दफा १६ बमोजिमको समिति सम्झनु पर्दछ ।
- (ख) “अन्य पदार्थ” भन्नाले नदी र नदी बाहेकका कुनै व्यक्तीको स्वामित्वमा रहेको जग्गा उत्खनन गर्दा निस्कने माटो, ढुङ्गा वा यस्तै प्रकृतिका अन्य प्राकृतिक श्रोत सम्झनु पर्दछ ।
- (ग) “उद्योग” भन्नाले कच्चा पदार्थको रूपमा नदीजन्य पदार्थको प्रयोग हुने मेशिनरी औजार जडित उद्योगलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले क्रसर उद्योग, फिरफिरे, रिफाइनरी गर्ने उद्योग, बालुवा घुने उद्योग र यस्तै प्रकृतिका अन्य उद्योग समेतलाई जनाउनेछ ।
- (घ) “कार्यविधि” भन्नाले हेटौंडा उपमहानगरपालिका नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७ सम्झनु पर्दछ ।
- (ङ) “कार्यालय” भन्नाले हेटौंडा उपमहानगरपालिकाको कार्यालय र मातहतका वडा कार्यालय सम्झनु पर्दछ ।
- (च) “खानीजन्य पदार्थ” भन्नाले खानीबाट उत्खनन गरिएको चट्टान, स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टि, बालुवा जस्ता साधारण निर्माणमुखी पदार्थलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (छ) “घाटगद्दी” भन्नाले नदीजन्य पदार्थ वा दहत्तर बहत्तर सङ्कलन वा उत्खनन वा प्रशोधन गरी नापजाँच गर्न वा अस्थायी भण्डारणका लागि तोकिएको स्थानलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ज) “प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण” भन्नाले वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ बमोजिमको प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण भन्ने सम्झनुपर्दछ ।
- (झ) “नदीजन्य पदार्थ” भन्नाले नदी वा नदी किनारबाट उत्खनन गरीएको ढुङ्गा, गिट्टि, बालुवा जस्ता साधारण निर्माणमुखी पदार्थलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ञ) “परिमाण” भन्नाले घाटगद्दीमा रहेका नदीजन्य पदार्थको परिमाण सम्झनु पर्दछ ।
- (ट) “वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन” भन्नाले वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ बमोजिमको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन भन्ने सम्झनु पर्दछ ।
- (ठ) “व्यवसायी” भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन, घाटगद्दी तथा बिक्री गर्न इजाजत प्राप्त गरेको व्यवसायी सम्झनु पर्दछ ।

- (ड) “संक्षिप्त वातावरण अध्ययन” भन्नाले वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ बमोजिमको संक्षिप्त वातावरण अध्ययन सम्झनु पर्दछ ।
- (ढ) “शुल्क” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम नदीजन्य पदार्थ बिक्रीबाट प्राप्त रकमलाई जनाउने छ। यो शब्दले निजी जग्गाबाट व्यवसायिक प्रयोजनका लागि सङ्कलन तथा बिक्री भएको नदीजन्य पदार्थ वापत प्राप्त हुने सेवा शुल्क समेत सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद २

नदीजन्य पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था

३. अनुमति लिनु पर्ने: (१) नदीजन्य पदार्थमा आधारित उद्योग वा यस्तै प्रकृतिका अन्य उद्योग स्थापना, सूचिकृत र सञ्चालन गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले अनुसूची (१) बमोजिमको ढाँचामा कार्यालयमा अनुमतिका लागि दरखास्त दिनु पर्नेछ। दरखास्त दिई अनुमती प्राप्त वा सूचिकरण, नविकरण, नामसारी र ठाँउसारी हुन अनुसूची (२) बमोजिमको शुल्क लाग्नेछ। दर्ता हुन आउने उद्योगले वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन अनिवार्य संलग्न गरेको हुनु पर्नेछ।
- (क) उद्योग स्थापना गर्दा सार्वजनिक, ऐलानी, प्रति जग्गामा उद्योग स्थापना गर्न पाइने छैन। उद्योग स्थापना गर्न माग गर्दा आफ्नो निजी जमिन वा निजी जमिन प्रयोग गर्न प्राप्त संझौता पत्र र जग्गाधनि पूर्जा संलग्न गर्नु पर्नेछ।
- (ख) उद्योग स्थापना गर्ने स्थलको भौगोलिक अवस्थिति समेत निर्दिष्ट गरेको हुनु पर्नेछ ।
- (२) निजी जग्गाको उत्खननको हकमा देहाय बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गर्नु पर्नेछ।
- (क) निजी जग्गामा नदीजन्य पदार्थ र माटो समेत उत्खनन अनुमती लिन जग्गाधनीले जग्गा धनी दर्ता प्रमाण पूर्जा, जग्गाको नक्सा, नेपाली नागरीकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी सहितको आवश्यक कागजात राखि सम्बन्धित वडामा निवेदन दिई वडा कार्यालयको सिफारिस लिई जग्गाको चारै तर्फका सधियारको मञ्जुरी सहित उत्खनन गर्न चाहेको परिमाण खुलाई उपमहानगरपालिकामा निवेदन पेश गर्नुपर्ने छ।
- (ख) उपमहानगरपालिकाको प्राविधिक समिति मार्फत उत्खनन गर्न सकिने परिमाण एकिन गरी स्वीकृतीका लागि कार्यपालिकामा पेश गर्ने।
- (ग) नदीजन्य पदार्थ सम्बन्धी उद्योग दर्ता गर्न र उत्खनन गर्ने अनुमतीका लागि प्रचलित कानून बमोजिम वातावरणीय अध्ययन अनिवार्य गर्नुपर्ने तर ठूलो उद्योग, भवन तथा आयोजनाको हकमा पहिले वातावरण अध्ययन गरिसकेको हुँदा पुनः गर्नु पर्ने छैन।

- (घ) निजी जग्गाको उत्खनन अनुमती माग गर्दा आफ्नो नाममा भएको जग्गाको मात्र माग गर्नु पर्नेछ। जग्गा भाडामा लिई नदीजन्य पदार्थ र माटो उत्खनन गर्न पाइने छैन।

परिच्छेद ३

उत्खनन, सङ्कलन र घाटगद्दी सम्बन्धी व्यवस्था

४. **कार्ययोजना बनाउने:** (१) हेटौँडा उपमहानगरपालिकाले देहायका कुराहरु समावेश गरी नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन र बिक्री वितरण सम्बन्धी कार्ययोजना बनाउनु पर्नेछ।
- (क) उत्खनन र सङ्कलन गर्न हुने र नहुने क्षेत्र ।
 - (ख) नदीजन्य पदार्थ उपलब्ध हुने नदी, खोला, खोल्सी, खहरे तथा नदी उकासक्षेत्रको विवरण र उपलब्ध हुनु सक्ने अनुमानित वार्षिक परिमाण ।
 - (ग) पूर्वाधार निर्माणको लागि चाहिने परिमाण र स्रोतको उपलब्धता ।
 - (घ) भण्डारण वा घाटगद्दी स्थल ।
 - (ङ) बिक्री वितरणको प्रक्रिया ।
 - (च) सङ्कलनको विधी र प्रयोग हुने मेशिनरी औजार ।
 - (छ) प्राप्त हुने अनुमानित आम्दानी ।
- (२) प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भई सञ्चालनमा रहेका खानी, क्रसर तथा प्रसोधन उद्योगले आफ्नो उद्योगको वार्षिक क्षमताको अधिनमा रहि सङ्कलन तथा उत्खनन गर्ने कच्चा पदार्थको स्रोत सहितको विवरण खुलाई प्रत्येक वर्षको भाद्र महिना भित्र अनुगमन समिति र हेटौँडा उपमहानगरपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्ने छ। र प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि असार मसान्त भित्र आफ्नो उत्पादनको वार्षिक मौज्जात तथा खरिद बिक्रीको परिमाण सार्वजनिक गरी सोको जानकारी अनुगमन समिति र हेटौँडा उपमहानगरपालिकालाई दिनु पर्नेछ।
५. **वातावरणीय अध्ययन:** नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन र बिक्री गर्नु अघि प्रचलित कानून बमोजिम संक्षिप्त वातावरणीय प्रतिवेदन वा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गराउनु पर्नेछ।
६. **नदीजन्य पदार्थको उत्खनन र सङ्कलन:**(१) राष्ट्रिय वन, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष क्षेत्रभित्रबाट नदीजन्य पदार्थको उत्खनन र सङ्कलन गर्न पाइने छैन । तर तत् सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृती लिई उत्खनन गर्न सकिनेछ।

- (२) चुरेक्षेत्रमा पर्ने वन क्षेत्र, सार्वजनिक क्षेत्र र निजी नम्बरी जग्गाको नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन र बिक्री वितरण गर्दा यस कार्यविधिको अधिनमा रहि उत्खनन, संकलन गर्न सकिनेछ।
- (३) उपमहानगरपालिका क्षेत्र भित्रका नदी, खोला तथा खहरे लगायतका स्थानहरूबाट नदीजन्य पदार्थ (ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा) थुप्री विपद् जोखिम स्थिति श्रृजना हुने हुँदा संभावित त्यस्ता जोखिमयुक्त स्थानहरूको प्राविधिक समितिबाट अध्ययन गराई प्राप्त प्रतिवेदनका आधारमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सिफारिस गर्न सकिनेछ।

७. **सङ्कलन भण्डारण र घाटगद्दीको व्यवस्था:** (१) नदीजन्य पदार्थको सङ्कलन र घाटगद्दी इजाजत दिनु पहिले कार्यालयले नदीजन्य पदार्थहरूको सङ्कलन तथा घाटगद्दी गर्दा अपनाउनु पर्ने विधि, र नापजाँच प्रक्रियाका विषयमा सम्बन्धित व्यवसायीसँग सम्झौता गर्नुपर्नेछ। सङ्कलित नदीजन्य पदार्थ घाटगद्दी गर्ने स्थान सम्झौतामा तोक्नुपर्नेछ। घाटगद्दी तोक्दा वनक्षेत्र र अन्य क्षेत्रको अलग अलग छुट्टिने गरी तोक्नु पर्नेछ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम घाटगद्दी स्थान छनौट गर्दा उत्खनन् सङ्कलन स्थलबाट न्यूनतम पाँचसय मिटरको दूरी कायम गर्नु पर्नेछ। वनक्षेत्र, सार्वजनिक जग्गा, सडक किनार र आवतजावतमा अवरोध हुने गरी घाटगद्दी गर्न पाइने छैन।
- (३) घाटगद्दी गर्दा घाटगद्दीमा आएको नदीजन्य पदार्थ नासिन हराउन नपाउने व्यवस्था सम्बन्धित व्यवसायीले मिलाउनु पर्नेछ।
- (४) उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको स्थल बाहेक अन्यत्र भण्डारण वा घाटगद्दी गर्नु गराउनु हुँदैन। तोकिएको स्थान बाहेक अन्यत्र भण्डारण वा घाटगद्दी गरे गराएमा बिक्री मूल्यको दोब्बर रकम असुल गरेर कार्यालयले यस्तो मालवस्तु जफत गरी बिक्री गर्नेछ।
- (५) उपमहानगरपालिकाले नदीजन्य पदार्थ उत्खनन्, सङ्कलन र बिक्री वितरणको अवस्थाको अनुगमन गर्नेछ।

८. **सूचना प्रकाशन गर्ने:** (१) प्रारम्भिक वातावरणिय परिक्षण प्रतिवेदनबाट स्वीकृत प्राप्त खोला, नदी, खहरे, खोल्सी र नदीउकास क्षेत्रबाट वार्षिक उपलब्ध हुने नदीजन्य पदार्थको प्रकृति र परिमाण निश्चित गरी अनुमानित आय तयार गरी स्वीकृत गर्नु पर्नेछ।

- (२) सो परिमाणको नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा सङ्कलनको लागि तिस दिनको म्याद दिई दरभाउपत्र वा बोलपत्र सम्बन्धी सूचना राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ। यस्तो सूचना कार्यालयको सूचना पाटीमा टाँस गरी वेभसाइटमा राख्नु पर्नेछ। अलग अलग स्थानमा घाटगद्दी गर्नु पर्ने अवस्थामा अलग अलग प्याकेज बनाई दरभाउपत्र/बोलपत्र माग गर्नु पर्नेछ।

स्पष्टिकरण: राष्ट्रिय दैनिक पत्रिका भन्नाले स्थानीय राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकालाई समेत जनाउँछ।

- (३) यसरी सूचना प्रकाशन गर्दा दरभाउपत्र/बोलपत्र खरिद र दाखिला गर्न पाउने निकाय वा स्थान, खरिद र दाखिला गर्न पाउने अन्तिम मिति, पेश गर्नु पर्ने कागजात र धरौटी सम्बन्धमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

- (४) दरभाउपत्र/बोलपत्र पेश गर्दा आफूले कबोल गरेको दररेट रकमले प्रस्तावित परिमाणलाई गुणन गर्दा हुन आउने कूल कबोल रकमको पाँच प्रतिशत धरौटी बुझाएको प्रमाण संलग्न गर्नु पर्नेछ ।
- (५) अन्तिम मितिसम्म दाखिला भएका दरभाउपत्र/बोलपत्रहरू सकेसम्म सोही दिन कार्यालयका प्रतिनिधि र दरभाउपत्रदाता/बोलपत्रदाता प्रतिनिधिको रोहवरमा खोली, भएको व्यहोरा खुलाई मुचुल्का उठाई सो मुचुल्कामा प्रतिनिधिहरू समेतको दस्तखत गराई राख्नु पर्नेछ । दरभाउपत्रदाता/बोलपत्रदाताको अनुपस्थितिले तोकिएका उल्लिखित कार्य गर्न बाधा पर्ने छैन ।
- (६) पहिलो पटक प्रकाशित सूचना बमोजिम कुनै पनि दरभाउपत्र/बोलपत्र नपरेमा वा दरभाउपत्र/बोलपत्र अस्वीकृत भएमा पूर्व प्रकाशित सूचना अनुसार कम्तिमा आधा अवधिको म्याद दिई पुनः सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ । दोस्रो पटकको सूचनामा पनि दरभाउपत्र/बोलपत्र दाखिला नभएमा स्वीकृत दररेटमा नघट्ने गरी सङ्कलन, घाटगद्दी र बिक्रीको कार्य अमानतबाट गराउन सकिने छ । तर अघिल्लो वर्ष ठेक्का भएको भए अघिल्लो वर्षको दररेटमा नघट्ने गरी कुनै व्यवसायीसँग सम्झौता गरी कायदिश दिन सकिने छ ।

९. **बोलपत्र मूल्याङ्कन:** हेटौंडा उपमहानगरपालिकाद्वारा मूल्याङ्कन समितिबाट दरभाउपत्र/बोलपत्र मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन पेश गरीनेछ । यसरी मूल्याङ्कन समितिले मूल्याङ्कन गर्दा प्राप्त दरभाउपत्र/बोलपत्र मध्ये कानून बमोजिम रित पुगेका, सूचना अनुसारका सबै कागजात तथा प्रमाणहरू पुरा भएका, सबै भन्दा बढी अङ्क कबोल गर्ने दरभाउपत्र/बोलपत्र स्वीकृतिका लागि बोलपत्र मूल्याङ्कन समितिले सात दिन भित्र कार्यालयमामा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ र कार्यालयले प्रतिवेदन प्राप्त भएको मितिले सात दिन भित्र निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

१०. **सम्झौता, कायदिश:** (१) दरभाउपत्र/बोलपत्र स्वीकृत भए पश्चात कबोल रकम र सो मा लाग्ने कर दाखिला गरी कार्य सम्झौताको लागि सम्पर्क राख्न स्वीकृत दरभाउपत्रदाता/बोलपत्रदातालाई सात दिनको म्याद सहितको आसयको सूचना दिनु पर्नेछ । यसरी जारी भएको आसयको सूचना म्याद भित्र कुनै दाबी विरोध नआएमा १५ दिनको म्याद दिई सूचना बमोजिमको आफ्नो प्रक्रिया पुरा गरी सम्झौताका लागि बोलपत्र कबोल दातालाई पत्राचार गर्नु पर्नेछ । क्रमश दोस्रो र तेस्रो कबोलदातालाई रकम सहित सम्झौताको लागि आव्हान गर्नु पर्नेछ । सम्झौता नभएसम्म तेस्रो कबोलदाता सम्मको धरौटी कायम राख्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको रकम एकमुष्ट बुझाउन नसकिने भनि कुनै व्यवसायीले निवेदन गर्न आएमा कबोल रकमलाई चौमासिक किस्तामा किस्ताबन्दी भुक्तानी हुनेगरी सम्झौतामा उल्लेख गर्नु पर्ने छ । एकमुष्ट अग्रिम भुक्तानी गर्न आएमा कुल कबोल अंकको औचित्यता हेरी ५ देखि १० प्रतिशत सम्म कार्यपालिकाबाट निर्णय गराई छुट दिन सकिनेछ ।

व्यवसायीबाट किस्ताबन्दी भुक्तानी गर्दा सम्झौता अवधिभरको कम्तीमा दुई महिना बढि म्याद भएको ठेक्का अवधि भरको नेपाल राष्ट्र बैंकबाट स्वीकृति प्राप्त “क” वर्गको वाणिज्य बैंकको जमानत लिई किस्ताको कबोल रकम दाखिला गर्नु पर्ने अवधि तोकी सम्झौता गर्न सक्नेछ। तोकिएको अवधि भित्र किस्ताको रकम दाखिला नभए जमानतबाट असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

- (३) वनक्षेत्र बाहेकका सार्वजनिक क्षेत्रबाट सङ्कलन गरिने नदीजन्य पदार्थका हकमा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाले सङ्कलन गरिने खोला, नदी, खहरे, खोल्सी र नदी उकास क्षेत्रको स्थान, उत्खनन् सङ्कलन हुने परिमाण, अवधि, उत्खनन्, सङ्कलनको प्रविधि, ढुवानीको प्रक्रिया र घाटगद्दी स्थान लगायत अन्य आवश्यक कुरा तोकी सम्झौता गरी सम्बन्धित व्यवसायीका नाममा कार्यदिश दिनु पर्नेछ ।
- (४) संकलन गरिएको नदीजन्य पदार्थ घाटगद्दी गर्ने स्थानको व्यवस्था व्यवसायी आफैले गर्नु पर्नेछ ।
- (५) नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् सङ्कलन तथा घाटगद्दी गर्ने कार्य आषाढ देखि भाद्र महिनाको मसान्तसम्म गर्न पाइने छैन ।
- (६) नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा सङ्कलन कार्य सूर्योदय देखि सूर्यास्तसम्मको समयमा मात्र गर्नु पर्नेछ ।
- (७) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जनु सुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बाढी, पहिरो तथा ढुबानका कारण थुप्रिएको नदीजन्य पदार्थ तत्काल हटाउनु पर्ने भएमा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाले स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको स्वीकृतिमा तोकिएका मेसिनरी औजारको प्रयोग गरी तत्काल हटाउन सक्नेछ।
- (८) नदीजन्य पदार्थ सङ्कलन गर्ने क्रममा सङ्कलन गर्न इजाजत पाएको नदीजन्य पदार्थ बाहेक कुनै बहुमूल्य पुरातात्विक ऐतिहासिक वस्तु फेला परेमा तत्काल हेटौँडा उपमहानगरपालिकालाई बुझाउनु पर्नेछ।
- (९) नदीजन्य पदार्थका लागि कानून बमोजिम सम्झौता गर्ने फर्म वा कम्पनीको सम्झौता पत्र अनुसूची ३ बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद ४

नदीजन्य पदार्थ र दहत्तर वहत्तर बिक्री

११. नदीजन्य पदार्थको सदुपयोग: (१) सम्झौता अनुसार घाटगद्दिको कार्य सम्पन्न भएपछि व्यवसायीले अन्तिम जाँचको लागि कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) अन्तिम जाँच सम्पन्न भएपछि व्यवसायीले कार्यालयबाट बिक्री स्वीकृति लिई सम्झौता बमोजिमको दररेटमा नबढाई घाटगद्दीबाट नदीजन्य पदार्थ बिक्री गर्न पाउने छ ।
- (३) तोकिएको क्षेत्र भन्दा अन्यत्रबाट नदीजन्य पदार्थ सङ्कलन उत्खनन् गर्न पाइने छैन।
- (४) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जनु सुकै व्यहोरा लेखिएको भएतापनि राष्ट्रिय गौरवका राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त तथा प्रदेश सरकारले तोकेका प्रादेशिक गौरवका आयोजनाहरूकालागि

आवश्यक पर्ने नदीजन्य पदार्थ सम्बन्धित आयोजनाको अनुरोधमा उपमहानगरपालिकाले आयोजनालाई सङ्कलन अनुमति दिन सक्नेछ ।

- (५) स्थानीय विकासका आयोजना जन सहभागिता जुटाई सम्पन्न गर्ने आयोजनाहरूमा आवश्यकताको आधारमा तोकिएको स्थानबाट तोकिएको परिणाममा प्रचलित कानून बमोजिम उपमहानगरपालिकाले उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद ५

नदीजन्य पदार्थको ओसारपसार र ढुवानी

१२. ढुवानी तथा ओसारपसार सम्बन्धी व्यवस्था: (१) नदीजन्य पदार्थको ओसार पसार गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

- (क) पानीले भिजेको र पानी चुहिने सामग्री बोकेका ढुवानीका साधन पक्की सडकमा गुडाउन पाइने छैन ।
- (ख) ढुवानीका साधनले वहन गर्न पाउने तौल भन्दा बढी तौल लोड गरिएका ढुवानीका साधन सडकमा गुडाउन पाइने छैन ।
- (ग) नदीजन्य पदार्थ ढुवानी गर्दा ढुवानी गर्ने साधनलाई माथिबाट बाक्लो त्रिपालले ढाकी ढुवानी गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) सडक विभाग र सम्बन्धित निकायले तोकेको सडक सीमा र मापदण्ड भित्रको क्षेत्रमा नदीजन्य पदार्थ लगायत कुनै पनि सामग्री सङ्कलन गर्न वा सञ्चय गरी राख्न पाइने छैन । नदीजन्य पदार्थ बोकेको सवारी साधन उक्त क्षेत्रमा पार्किङ गर्न पाइने छैन ।
- (ङ) शहर वा बजार क्षेत्रमा नदीजन्य पदार्थ बोकेको सवारी साधन विहान आठ बजेदेखि बेलुका छ बजेसम्म चलाउन पाइने छैन ।
- (च) ढुवानी गर्दा अस्पताल, विद्यालय, अन्य शैक्षिक संस्था भएको क्षेत्र तथा वस्तीहरूमा द्रूत गतिमा ढुवानी साधन चलाउन, प्रेसर हर्न बजाउन र फोहर गर्न पाइने छैन ।
- (२) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनी उपमहानगरपालिकाले भण्डारण वा घाटगद्दी क्षेत्र र आवश्यकता अनुसार अन्य क्षेत्रमा भार मापन मेशिन राखी कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ ।

१३. निषेधित कार्यहरू: (१) यस कार्यविधि बमोजिम देहायका कार्यहरू निषेध गरिएको छ ।

- (क) प्रचलित कानून बमोजिम स्विकृती लिएर बाहेक अवधै रूपमा नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन, भण्डारण र प्रशोधनको कार्य गर्न वा उद्योग सञ्चालन गर्न ।

- (ख) प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन विपरीत हुनेगरी नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन, भण्डारण र प्रशोधनको कार्य गर्ने उद्योग सञ्चालन गर्न ।
- (ग) नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन, भण्डारण र प्रशोधनको कार्य गर्ने उद्योगका लागि स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनका शर्त उल्लङ्घन गर्न ।
- (घ) नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन, भण्डारण र प्रशोधनको कार्य गर्ने उद्योग सञ्चालनका लागि तोकिएको मापदण्ड विपरित कार्य गर्न ।
- (ङ) उद्योग दर्ता हुँदा स्थापना भएको ठाँउ बाहेक अन्यत्र उद्योग सञ्चालन गर्न ।
- (च) स्वीकृत उद्देश्य विपरित काम गर्न ।
- (छ) तोकिएको परिमाण भन्दा बढी उत्खनन सङ्कलन र प्रशोधन गर्न ।
- (ज) अनुमति नलिई वा अनुमति बर्खिलाफ उद्योग सञ्चालन गर्न ।
- (झ) पुरातात्विक, धार्मिक महत्वका र बहुमूल्य ढुङ्गा पत्थरको उत्खनन सङ्कलन तथा बिक्री वितरण गर्न र स्वरूप परिवर्तन हुने गरी कुनै पनि क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न ।
- (ञ) कार्यविधि विपरित हुने गरी नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन, ओसारपसार, बिक्री वितरण गर्न तथा उद्योग सञ्चालन गर्न ।
- (ट) नदी किनारमा निर्मित पूर्वाधारजन्य संरचनाको स्वरूप परिवर्तन हुने गरी स्वरूप विगान र हानी नोक्सानी हुने अन्य कुनै कार्य गर्न ।

१४. कारवाही सम्बन्धी व्यवस्था: (१) नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन र प्रशोधन गर्ने व्यक्ति वा फर्म वा त्यस्ता उद्योगहरूले खोलाहरूमा नदीको वहाव परिवर्तन गर्ने, पानी धमिल्याउने, जलभिन्न रहने जीवहरूको बासस्थान खलवल्याउने र पानी भिन्न गएर कुनै पनि सामाग्रीहरू उत्खनन र सङ्कलन गर्न पाइने छैन। त्यस्ता उद्योगहरूले वर्षायाम भिन्न संघिय र प्रदेश सरकारले तोकेका महिनाहरू वा प्रारम्भिक वातावरणीय प्रतिवेदनबाट निषेध गरिएका महिनाहरूमा र क्षेत्रहरूमा प्रवेश गरी उत्खनन र सङ्कलन एवं निषेधित कार्य गर्न पाइने छैन। निषेधित समय र क्षेत्रमा सवारी साधन प्रवेश गरेमा वा ढुवानी गरेमा प्रथम पटक ट्रयाक्टरलाई रु ५,०००।-, ट्रिप्परलाई १०,०००।-, उत्खनन मेशिन सानो (जे सि बी) लाई रु १५,०००।- र उत्खनन मेशिन ठूलो (एक्सभेटर) लाई रु ३५,०००।- जरिवाना हुनेछ। सवारी साधनमा नदीजन्य पदार्थ भएमा त्यस्ता नदीजन्य पदार्थ समेत जफत हुनेछ। जरिवाना गरिएको फर्म, निकाय वा व्यक्तिको जरिवाना लगत तयार गरि राख्नु पर्नेछ। अधिकार प्राप्त अधिकारीले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

- (२) दोस्रो पटक देखि प्रतिपटक अधिल्लो जरिवानाको अंकमा सुरु अंक जरिवाना थप हुनेछ।
- (३) ऋसर तथा बालुवा उद्योगले नदीजन्य पदार्थ मौज्जात प्रमाणीकरण गरीएको भन्दा बढि परिमाणमा भेटिएमा वा राजस्व छलि गरेको पाईएमा रु १५ प्रति क्यु . फिट का दरले जरिवाना लाग्नेछ। र त्यस्ता मालबस्तु जफत समेत गर्न सकिनेछ।

संस्कृत-संस्कृत

परिच्छेद ६
अनुगमन मूल्याङ्कन

१५. **प्राविधिक समिति:** (१) नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन, भण्डारण, ओसारपसार र बिक्री वितरण तथा यी पदार्थमा आधारित उद्योगको निरीक्षण तथा नियमन गर्न गराउनका लागि एक प्राविधिक समिति गठन गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको हेटौँडा उपमहानगरपालिका प्राविधिक समितिमा देहाय बमोजिमका पदाधिकारी रहनेछन् ।

(क) पूर्वाधार विकास महाशाखा प्रमुख.....संयोजक

(ख) पूर्वाधार विकास महाशाखाको इञ्जिनियर..... सदस्य

(ग) वातावरण शाखाको इञ्जिनियर सदस्य

(घ) राजस्व शाखा प्रमुख.....सदस्य सचिव

(३) आवश्यकता अनुसार काममा सहजीकरणको लागी सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्षलाई आमन्त्रित गर्न सकिनेछ।

(४) प्राविधिक समितिको कार्य देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) नदीजन्य पदार्थ सङ्कलन हुने क्षेत्रहरुको स्थलगत सर्वेक्षण गरी स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन को प्रावधान र ती प्रतिवेदन स्वीकृत/कार्यान्वयन भएपछि आएका परिवर्तन समेतको लेखाजोखा गरी नदीजन्य पदार्थ सङ्कलन गर्न सकिने स्थानको नक्शा सहितको विवरण, निकाल्न सकिने नदीजन्य पदार्थको परिमाण समेत यकिन गरी कार्यालयमा प्रतिवेदन पेश गर्ने।

(ख) नदीजन्य पदार्थमा आधारित उद्योगले सञ्चालनका क्रममा वा सञ्चालन पश्चात् पार्ने असर बारे अध्ययन, निरीक्षण गरी प्रतिवेदन दिने ।

(ग) नदीजन्य पदार्थ उत्खनन, सङ्कलन, घाटगद्दी, ढुवानी र बिक्री सम्बन्धी कार्यालयको कार्ययोजना कार्यान्वयन पूर्व, कार्यान्वयन चरण र कार्य सम्पन्न भैसकेपछि पर्न सक्ने सामाजिक, आर्थिक र वातावरणीय प्रभाव बारे अध्ययन, निरीक्षण र विश्लेषण गरी प्रतिवेदन दिने ।

१६. **हेटौँडा उपमहानगरपालिका नदीजन्य पदार्थ अनुगमन तथा व्यवस्थापन समिति** (१) नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन, वा उद्योग स्थापना र सञ्चालन कार्यको प्रस्ताव कार्यान्वयन हुनु पूर्व, कार्यान्वयन गर्दा र कार्यसम्पन्न भैसकेपछि वातावरणमा पर्ने प्रभावको अध्ययन, विश्लेषण गरी सुझाव दिनका लागि एक अनुगमन तथा व्यवस्थापन समिति रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अनुगमन तथा व्यवस्थापन समितिमा देहाय अनुसारका सदस्य रहनेछन् ।

- (क) नगर प्रमुख.....संयोजक
 (ख) वातावरण समितिको अध्यक्ष.....सदस्य
 (ग) कार्यालयको इञ्जिनियर.....सदस्य
 (घ) डिभिजन वन कार्यालयको प्रतिनिधी..... सदस्य
 (ङ) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष.....सदस्य
 (च) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रमुखसदस्य
 (छ) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत.....सदस्य सचिव
- (२) कार्यालयको विशेषज्ञ प्राविधिकलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।
 (३) आवश्यकता अनुसार काममा सहजीकरणको लागी वडामा वडा अध्यक्ष संयोजक रहने गरी अनुगमन उप समिति गठन गर्न सकिनेछ ।
 (४) अनुगमन तथा व्यवस्थापन समितिको कार्य देहाय बमोजिम हुनेछ ।
 (क) नदीजन्य पदार्थको उत्खनन्, सङ्कलन्, भण्डारण र प्रशोधनको कार्य कानून सम्मत कार्यान्वयन भए नभएको हेरी नियमन गर्ने ।
 (ख) स्वीकृत कार्ययोजना र प्रचलित कानून विपरित गर्नेलाई कारवाही गर्ने ।

परिच्छेद ७

विविध

१७. वातावरणीय पुनर्स्थापना: (१) उत्खनन क्षेत्र वा आसपासका क्षेत्रमा कार्य सम्पन्न भइसकेपछि हरियाली प्रवर्धन, तटबन्ध निर्माण, खोलाको वहाव नियन्त्रण गर्न पक्की बाँध लगायतका भू-तथा जलाधार संरक्षण जस्ता पुनर्स्थापना कार्यहरू गर्न उपमहानगरपालिकाले योजना बनाई कार्यान्वयन गर्नेछ ।
 (२) नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् र सङ्कलन कार्यबाट वातावरण, गाउँ बस्ती, कृषि भूमि, वनक्षेत्र र जलाधारमा प्रतिकूल प्रभाव परेको अवस्थामा खोला, नदी र आसपासका क्षेत्रको भू-बनौट, प्राकृतिक सुन्दरता, वन जङ्गल, जलाधार र कृषि प्रणालीलाई जीवन्त राख्न अनुगमन तथा व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा कार्यालयले सो कार्यमा तत्काल रोक लगाई संरक्षण र पुनः उत्थानका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।
 (३) प्रारम्भिक वातावरणिय परिक्षणमा उल्लेख भए बमोजिम Environmental Safeguard Measures र Environmental Management Plan बमोजिम वातावरणिय पुनर्स्थापना गर्नुपर्ने ।
१८. थपघट तथा हेरफेर: यो कार्यविधि आवश्यकता अनुसार कार्यापालिकाले थपघट, हेरफेर वा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

१९. **व्याख्या गर्ने अधिकार:** यस कार्यविधिको व्याख्या गर्ने र त्यसको औचित्य अनुसार उपमहानगरपालिकाको सार्वजनिक हितमा लागू गर्ने अन्तिम अधिकार हेटौंडा उपमहानगरपालिका, नगरकार्यपालिकामा निहित रहनेछ ।
२०. **खारेजी र बचाऊ:** (१) यो कायविधि लागू हुनु पहिले नदीजन्य पदार्थको उत्खनन्, सङ्कलन, विक्री वितरण तथा नदीजन्य पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना सञ्चालन सम्बन्धमा भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिने छ । तर यो कार्यविधि लागू भए पछिको ६ महिना भित्र मापदण्ड नियमित हुनुपर्ने उद्योगले आफूलाई मापदण्ड बमोजिम नियमित गर्नुपर्नेछ यसरी नियमित नगरेमा स्वतः खारेज भएको मानिनेछ ।
- (२) यो कार्यविधिले गरेको व्यवस्था प्रचलित नेपाल कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः खारेज हुनेछ ।

अनुसूची १
(दफा ३ को उपदफा १ सँग सम्बन्धित)

नदीजन्य पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना र सञ्चालन अनुमतिका लागि दिनु पर्ने दरखास्तको ढाँचा

मिति:/...../.....

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू
हेटौंडा उपमहानगरपालिका

विषय: अनुमतिपत्र पाउँ भन्ने बारे ।

महोदय,

देहाय बमोजिमको उद्योग सञ्चालन गर्न इच्छुक भएकोले मेरो/हाम्रो फर्म कम्पनीलाई अनुमतिपत्र प्रदान गरिदिनु हुन आवश्यक कागजात सहित यो निवेदन पत्र पेश गरेको छु/छौं । लेखिएको व्यहोरामा कुनै कुरा झुँठा ठहरे प्रचलित कानून बमोजिम सहुंला बुझाउँला ।

१. उद्योगको पुरा नाम:-

२. उद्योगको पुरा ठेगाना:-

३. सञ्चालन गर्ने स्थान: - (GPS Location)-

४. उद्देश्य:-

५. कूल पूँजी:- स्थिर पूँजी:- चालु पूँजी:-

५. कारोबार गर्ने वस्तु तथा कामको विवरण:-

६. संलग्न कागजातहरू: (फर्म दर्ताको प्रमाणपत्र, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, नागरिकताको प्रमाणपत्र, नविकरण गरेको प्रमाण, स्वघोषणा सम्बन्धी कागज)

दरखास्तवालाको नाम:

नागरिकता नम्बर:

सम्पर्क नं.

सही:

--	--

अनुसूची २

(दफा ३ को उपदफा १ सँग सम्बन्धित)

उद्योग दर्ता, नविकरण, नामसारी, उत्खनन एवम निकासी सम्बन्धी शुल्कको दर

सि. नं.	विवरण	शुल्कको दर
१	ठूला क्रसर उद्योग दर्ता	१,५०,०००।००
२	ठूला क्रसर उद्योग नविकरण	५१,०००।००
३	बालुवा धुने उद्योग, प्रशोधन केन्द्र (साना क्रसर उद्योग) दर्ता	२५,०००।००
४	बालुवा धुने उद्योग, प्रशोधन केन्द्र (साना क्रसर उद्योग) नविकरण	१०,०००।००
५	नामसारी	१०,०००।००
६	ठाँउसारी	१०,०००।००

अनुसूची-३

(कार्यविधिको दफा १० को उपदफा ९ सँग सम्बन्धित)

नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन र बिक्री वितरण सम्बन्धी इजाजत र सम्झौता-पत्रको

नमूना

लिखितम.....नाती.....छोरा.....जिल्ला.....म./उम./न.पा./गा पा वार्ड नं..... स्थायी घर भई हाल म./उम./न.पा./गा पा वडा नं.....मा वसोवास गर्दै आएको वर्ष को..... आगे तपसिल बमोजिमको सर्तमा तपसिल बमोजिमको क्षेत्रमा.....ठेक्का बन्दोवस्त गर्ने गरी यस.....प्रकाशित गरिएको मिति.....को ठेक्का नं.....दुङ्गा,गिटी, र बालुवा उत्खनन, सङ्कलन तथा बिक्री वितरणका लागि तपाईं समेतले दिनु भएको बोलपत्रको व्यहोरा पेस हुँदा आ.व.....रु.....(मू.अ.कर वाहेक) मा ठेक्का दिने गरी तपाईंसँग ठेक्का संझौता गर्न मिति.....मा यस.....निर्णय भएको हुँदा उपर्युक्त निर्णय अनुसार तपसिलका सर्त बमोजिमका स्रोतबाट तपसिल बमोजिमका क्षेत्रमा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको तर्फबाट आय सङ्कलन गर्ने ठेक्काको संझौता गर्न मञ्जुरी भै आउनु भएको हो होइन भनी आज मलाई यस हेटौँडा उपमहानगरपालिकाबाट सोधनी हुँदा मेरो चित्त बुझ्यो । यसमा तपसिलमा लेखिएको सर्त बमोजिम कामकाज गरी कबुलियत गर्न मञ्जुरी भई उपस्थित भएको छु । तपसिलमा लेखिए बमोजिमको सर्तमा कुनै घटीबढी नपारी कामकाज गरी मिति गते यस कार्यालयलाई.....प्रतिशत छुट पाउने रकम कटाई सम्पूर्ण किस्ताको रकम एकमुष्ट रु.....(मु.अ.कर वाहेक) बुझाई मिति.....देखि मिति.....सम्म आ.व-.....का लागि ठेक्का चलाउने छु । पछि मैले गरेको संझौता तथा कबुलियत उपर कुनै कुरा उजुर गर्ने छैन,गरे यसै कागजातबाट बदर गरिदिनु भनी मेरो मनोमानी राजीखुसीसँग रकम चलनको कबुलियत लेखी यस कार्यालयमा चढाएँ ।

तपसिल

- (१) तपसिलमा उल्लेख गरिए बमोजिमका क्षेत्रभित्र र सर्तको अधीनमा रही आ.व-..... का.....प्रतिशत छुट पाउने रकम कटाई सम्पूर्ण किस्ताको रकम एकमुष्ट रु-..... ।- (मु.अ.कर वाहेक) बुझाई.....गते देखिसम्मका लागि प्रचलित कानूनको अधीनमा रही.....आय सङ्कलन गर्नेछु ।
- (२) उक्त आय सङ्कलन गर्नका लागि हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका यसैसाथ संलग्न सूचीका मालबस्तुमा सोही सूचीमा तोकिएको दरमा कर,सेवा शुल्क वा दस्तुरको रूपमा आय

सङ्कलन गरी.....लाई अग्रीम एकमुष्ट रकम बुझाएको छु । यसरी आय सङ्कलन गर्दा करदातालाई दिइने भरपाई रसिद यसै.....प्रमाणित गराई प्रयोग गर्नेछु ।

- (३) सो आय सङ्कलन गर्न..... वाट निर्धारण भएको वस्तुमा तोकिएको दर बमोजिम बाहेक अन्य कुनै किसिमको कर सेवाशुल्क, वा दैदस्तुर इत्यादि थप गरी लिने छैन र ठेकामा प्रयोग हुने रसिदहरू आफैले छापी यस कार्यालयबाट प्रमाणित गरी प्रयोग गर्नु पर्ने छ . प्रमाणित गरीए बाहेकका रसिदहरू प्रयोग गरी आय सङ्कलन गर्ने छैन । यदि कुनै अनधिकृत रकम असुल उपर गरेको वा अनधिकृत रसिद प्रयोग गरेको स्थानीय तहबाट अनुगमन हुंदा पाइएमा नियमानुसार कारवाही र सजाय मलाई मञ्जुर छ ।

मैले यस रकम वापत बुझाउनु पर्ने एकमुष्ट कबोल रकमको..... प्रतिशत छुट लिई मिति.....गते विभिन्न चेकहरूबाट रु..... को चेकहरू थान.....यसैसाथ संलग्न गरेको छु ।

नदीजन्य पदार्थहरू उत्खनन, सङ्कलन र बिक्रीवितरण गर्ने सर्तहरू

१. नदीजन्य पदार्थहरू नदीलाई नै घाटगद्दी स्थल तोकि निर्धारित स्थानबाट मात्र उत्खनन तथा बिक्री वितरण गर्नुपर्नेछ ।
२. नदीजन्य पदार्थको उत्खनन सङ्कलन गरी घाटगद्दी क्षेत्रबाट बिक्री वितरण गर्ने क्रममा उल्लेखित सर्तहरू पालना भए नभएको सम्बन्धमा..... हुंगा गिद्दी वालुवा अनुगमन समिति तथा स्थानीय तहले अनुगमन गरी आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । निर्देशन पालना गर्ने दायित्व सम्बन्धित ठेकेदारको हुनेछ ।
३. ठेक्का कबोल गर्ने ब्यक्ति वा फर्मले आफूले कबोल गरेको अङ्कको साथै उत्खननका लागि उल्लेखित परिमाणको आधारमा सेवा शुल्क वापतको दरले हुन आउने रकम समेतको हिसाबले नियमानुसार थप.....भ्याट रकम दुई किस्तामाप्रतिशतका दरले.....मसान्त भित्र र.....महिनाको अन्तिममा यस कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने छ ।
४. यस जिल्लाका नदी तथा नदीहरूको उत्खनन क्षेत्र र उत्खनन परिमाणका सन्दर्भमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, प्रदेश कानून, स्थानीय सरकारका सम्बन्ध कानून, नदीजन्य निर्माण सामग्रीहरूको उपयोग सम्बन्धमा भएका अध्ययन प्रतिवेदन एवं वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन यस ठेक्का सम्झौताको अभिन्न अङ्ग रहनेछन् ।

५. IEE गरेको क्षेत्रबाट बाहेक अन्य क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन, बिक्री वितरण कार्य गर्न पाइने छैन।
६. कर, दस्तुर, शुल्क आदि तोकिएको सङ्कलन केन्द्रमा मात्र उठाउनुपर्नेछ । राष्ट्रिय राजमार्ग र सहायक राजमार्गमा ढाट राख्न पाइनेछैन ।
७. नेपाल सरकार वा स्थानीय तहलाई प्रचलित कानून वमोजिम बुझाउनुपर्ने अन्य कर दस्तुर, शुल्क आदि सबै ठेकेदार स्वयमले सम्बन्धित निकायमा बुझाउनु पर्नेछ । सो वापत बुझाएको रकमलाई कबोल गरेको ठेका रकमबाट कट्टा गर्न पाइनेछैन ।
८. शुल्क उठाउने रसिदहरु ठेकाको शीर्षक अनुसार छुट्टा छुट्टै रसिद ठेकेदारले आफ्नै तर्फबाट छपाई यस कार्यालयको छाप लगाई.....प्रमाणित गराएर र रसिद नियन्त्रण खातामा नम्बर दाखिला गरेर मात्र कर दस्तुर उठाउन प्रयोगमा ल्याउनुपर्नेछ ।
९. ठेका सम्झौता भएपछि कर कार्यालयको कर क्लियरेन्स (फुकुवापत्र) प्राप्त भएपछि मात्र धरौटी रकम फिर्ता गरिनेछ। सम्मानित अदालत, नेपाल सरकार, हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको निर्देशन तथा आदेशको पालना गर्नु गराउनु ठेकेदारको कर्तव्य हुनेछ । निर्देशन वा आदेशको पालनाको कारणबाट कुनै क्षति हानी नोक्सानी हुन गएमा क्षतिपूर्तिस्वरूप कुनै पनि रकम स्थानीय तह सँग दावी गर्न पाइने छैन ।
१०. ठेकाको कर असुल गर्नुपर्ने दर रेटको सूची तालिका र सर्तहरु सहितको होडिड बोर्ड कर सङ्कलन केन्द्रमा अनिवार्य रूपले ठेकेदारले सर्वसाधारणले देखेगरी राख्नु पर्नेछ ।
११. ठेका सम्बन्धमा कुनै विवाद परेमा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।
१२. हेटौँडा उपमहानगरपालिकाले निर्देशन दिई कुनै व्यक्ति, संस्था, समितिलाई नदीजन्य पदार्थ उपलब्ध गराउदा शुल्क नलिने भनी पत्र लेखेकोमा ठेकेदारले दस्तुरी लिन पाउने छैन । त्यसरी दस्तुरी नलिई छोडेको परिमाण वापतको रकम स्थानीय तहबाटमाग गर्न पाउनेछैन ।
१३. तोकिएको म्यादभित्र ठेकेदारले हेटौँडा उपमहानगरपालिकालाई बुझाउनु पर्ने किस्ता रकम नबुझाएमा स्थानीय तहले ठेका तोड्न सक्नेछ र हानी नोक्सानी क्षतिपूर्तिको रकमको साथै बाँकी किस्ता रकमको.....% का दरले ब्याज समेत ठेकेदारबाट हेटौँडा उपमहानगरपालिकाले असुल गर्नेछ ।
१४. एउटा स्थानीय तहले कर असुल गरिसकेको निर्माण सामाग्रीमा पुनः अर्को स्थानीय तहबाट कर लगाउन पाइनेछैन ।

१५. प्रचलित ऐन नियम तथा स्थानीय तह र सम्बन्धित सभाबाट ठेक्काको सर्त तथा दररेटमा कुनै संशोधन भएमा संसोधित व्यवस्था बमोजिम हुने गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।
१६. ठेक्काको सङ्कलन केन्द्र निम्न अनुसार स्थानमा राख्नुपर्नेछ । तोकिएको स्थान बाहेक अन्य स्थानमा सङ्कलन केन्द्र राख्नुपर्ने भएमा स्थानीय तहको पूर्व स्विकृति लिएर मात्र राख्न पाईनेछ ।

हेटौंडा राजपाक

सङ्कलन केन्द्र राख्ने स्थान

सि.नं.	ठेक्काको किसिम	सङ्कलन केन्द्र राख्ने स्थान	कैफियत
१			

१७. आ.व.....का लागि निम्नानुसारको नदीजन्य सामग्रीमा प्रति घन फिट बिक्री दरमा सेवा शुल्क वापत प्रतिशत र मु.अ.कर वापतप्रतिशत थप गरी निम्नअनुसार बिक्री तथा निकासी कर सङ्कलन गर्न पाइनेछ । साथै तोकिएको अवधिभन्दा पहिले तोकिएको परिमाण उत्खनन भएको खण्डमा थप परिमाण उत्खनन वा निकासी गर्न रोक लगाइने छ । परिमाणपछि थपघट भएमा वा सो सम्बन्धी अन्य कुनै ब्यवस्था भएमा सोही अनुसार हुनेछ । साथै तोकिएको समयभित्र निर्धारित परिमाण ठेकेदारले निकाल्न नसकेमा अर्को आर्थिक वर्षमा म्याद थप हुनेछैन ।

उत्खननयोग्य नदीजन्य पदार्थ र जि.स.स.लाई बुझाउनु पर्ने रोयल्टी, बिक्री कर तथा वातावरणीय शुल्क
(प्रति घन फिटमा)

नदीजन्य पदार्थ	रोयल्टी	बिक्री कर	वातावरणीय शुल्क	जम्मा	ठेकेदारले लिन पाउने सेवा शुल्क(.....%)	मु.अ. कर रकम(.....%)	कुल रकम

१८. माथिको तालिकामा उल्लेखित प्रति घन फिट रोयल्टी दरमा सेवा शुल्क वापत.....प्रतिशत थपेरकम ठेकेदारले सङ्कलन गर्ने गरी निर्धारण गरिएको छ ।

१९. ठेकेदारले खोलाबाट नदीजन्य सामग्रीहरू उत्खनन र सङ्कलन विहान.....वजेदेखि वेलुका.....वजेसम्म मात्र गर्न सक्नेछ र यसरी गरिने सम्पूर्ण उत्खनन परिमाणहरू सम्बन्धित चेकपोष्टबाट जाँचपास गराई लैजानु पर्नेछ । खोलाबाट नदीजन्य सामग्री सङ्कलन वा निकासी गर्दा प्रयोग गरिने साधनहरू जथाभावी प्रयोग नगरी प्रवेश मार्गबाटै ढुवानी गर्नु पर्नेछ ।

२०. नदीजन्य सामग्रीहरू उत्खनन र सङ्कलन तथा बिक्री गर्दा राष्ट्रिय गौरवका साथै प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

२१. नदीबाट उत्खनन् गरेको परिमाणको लगत प्रत्येक महिनाकोगते अनिवार्य रूपले प्रमाणित गरी हेटौँडा उपमहानगरपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ ।
२२. नदीबाट नदीजन्य पदार्थहरू उत्खनन् गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने गरी कुनैपनि कार्य गर्न पाइने छैन अन्यथा नियमानुसार कारवाही हुनेछ ।
२३. ठेकेदारले यसमा भएका सम्पूर्ण सर्तहरू पूर्णरूपले पालना गर्नु पर्नेछ र सोको अनुगमन हेटौँडा उपमहानगरपालिकाबाट हुनेछ । यस्तो अनुगमनबाट सर्त उल्लङ्घन भएको पाइएमा कार्यालयले ठेक्का तोड्न सक्नेछ र सोबाट ठेकेदारलाई हानी नोक्सानी हुन गएमा कार्यालय जिम्मेवार हुनेछैन र त्यसको क्षतिपूर्ति दिन बाध्य हुनेछैन ।
२४. खोलाबाट निर्माण सामग्रीहरू उत्खनन् र सङ्कलन गर्दा भौतिक, जैविक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक क्षेत्रमा पर्ने असरहरूलाई कम गर्ने प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरी ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा आदि सङ्कलन तथा ढुवानी गर्नुपर्नेछ ।
२५. नदीजन्य सामग्रीहरू उत्खनन् गर्न खोलासम्म जाने बाटो मर्मत गर्ने अवस्था आएमा ठेकेदार आफैले मर्मत गर्नु पर्नेछ । सो बापत लागेको खर्च हेटौँडा उपमहानगरपालिकामा दावी गर्न पाइनेछैन ।
२६. खोलाबाट नदीजन्य सामग्रीहरू उत्खनन् गर्दा नजिक रहेको सडक, वन तथा खोला नालाको किनारा, घाटलाई कुनै हानी नोक्सानी नहुने र सर्वसाधारण जनताको घरजग्गा, कुलो, बाँध, पानीको मुहानमा क्षति नहुने गरी उत्खनन् गर्नुपर्नेछ ।
२७. नदीजन्य पदार्थ संकलन तथा क्रसर उद्योगले प्रचलित कानून बमोजिमको दुरी पालना गर्नुपर्ने छ ।
२८. मुख्य मार्गबाट वोल्डर, ग्राभेल बालुवा उत्खनन गर्ने स्थलसम्म जाने आउने बाटो निर्माणको कार्य गर्दा निजी जग्गामा पर्ने भए सम्बन्धित जग्गाधनीको मञ्जुरीनामा लिनु पर्नेछ र वन क्षेत्र भएर जाने भए वन कार्यालय सँग सम्पर्क र समन्वय राखी ठेकेदारले बाटो निर्माण गर्नु पर्नेछ ।
२९. हेटौँडा उपमहानगरपालिकाबाट निर्धारण भएको दर बमोजिम बाहेक अन्य कुनै किसिमको कर, सेवा शुल्क वा दस्तुर लिन पाइनेछैन र हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको कार्यालयबाट प्रमाणित गरिए बाहेकको रसिदहरू प्रयोग गरी आय सङ्कलन गर्न पाइनेछैन । यदि कुनै त्यस्तो अनधिकृत रकम असुल गरेको वा अनधिकृत रसिद प्रयोग गरेको तथ्य कार्यालयबाट अनुगमन हुँदा वा अन्य कतैबाट भएको उजुरीउपर छानविन गर्दा देखिएमा नियमानुसार कारवाही र सजाय हुनेछ ।

३०. यस सूचना वमोजिम सम्झौता भई ठेक्का चलानपूर्जी जारी गरिएपछि कुनै किसिमको मिनाहा माफी हुनेछैन ।
३१. ठेक्का सम्झौता भएको मितिको भोलिपल्टदेखि.....सम्म विहान.....वजे देखि वेलुकावजे सम्म मात्र उत्खनन एवम् सङ्कलन समय अवधि हुनेछ ।
३२. ठेकेदारले नियमानुसारको मूल्य अभिवृद्धि कर रकम उठाउन पाउनेछ ।
३३. ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको उत्खनन/ सङ्कलन गर्दा एक्साभेटर, डोजर जस्ता भारी उपकरणहरूको प्रयोग गर्न पाइनेछैन तर विशेष परिस्थितिको सन्दर्भमा वातावरणीय प्रतिवेदनको प्रावधानमा उल्लेख भएका स्थानमा नदीजन्य पदार्थ जिल्ला अनुगमन तथा समन्वय समितिको निर्णय वमोजिम हुनेछ ।
३४. चालु आर्थिक वर्षको तोकिएको अवधिभित्र उत्खनन गरेका निर्माण सामाग्रीहरूसम्म बिक्री वितरण गर्दा पनि मौज्दात बाँकी रहने अवस्था रहेमा अवधि समाप्त हुनुभन्दा.....अगावै कार्यविधिमा उल्लेखित प्राविधिक समितिबाट एकिन गराई सबै स्थानहरूमा रहेको मौज्दात प्रमाणित गराउनु पर्नेछ । तर नदी वा नदी किनारामा रहेको सामाग्रीलाई मौज्दात मानिनेछैन ।
३५. उत्खनन पश्चात् काम नलाग्ने भनी छोडिएको निर्माण सामाग्रीहरू जुन स्थलबाट निकालिएको हो, सोही स्थलमा लगी पूर्व अवस्थामा छोड्नु पर्नेछ । नदीको धार बदलिने गरी उत्खनन गर्न पाइनेछैन ।
३६. निर्माण सामाग्री उत्खनन गर्ने कार्यमा संलग्न हुने कर्मचारी-कामदारहरूले प्रयोग गर्ने सुरक्षा सामाग्री तथा औजारहरू ठेकेदार स्वयम्ले उपलब्ध गराई सम्पूर्ण सुरक्षा सतर्कतासाथ उत्खनन तथा बिक्री प्रवन्ध मिलाउनु पर्नेछ ।
३७. ठेकेदारका कर्मचारी तथा कामदारहरूको कारण वातावरणमा कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी कार्य गर्ने व्यवस्था ठेकेदारले नै मिलाउनुपर्नेछ । साथै कामदार तथा कर्मचारीहरूको सुरक्षाका लागि विमा गर्ने गराउने दायित्व ठेकेदार स्वयम्को हुनेछ ।
३८. ठेक्का लागेको स्थानबाट दस्तुर वा शुल्क छली माल वा वस्तु उठाई अन्यत्र लगेको वा स्टक गरेको फेला परेमा त्यस्तो माल वा वस्तुको दस्तुर वा शुल्क जुनसुकै स्थानमा लगेको भए पनि सम्बन्धित ठेकेदारले उठाउन सक्नेछ ।

३९. कुनै स्थानमा थुप्रियको नदीजन्य पदार्थ नहटाइएमा प्राकृतिक प्रकोप आउन सक्ने भनी जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिबाट निर्णय भई नदीजन्य पदार्थ अनुगमन तथा समन्वय समितिले अनुमोदन गरेमा ठेक्का समाप्त भएको मिति पश्चात निश्चित समयका लागि उत्खनन् तथा बिक्री वितरण कार्य जारी राख्नु पर्ने विशेष परिस्थिति सिर्जना भएमा निश्चित परिमाण तथा समय र स्थान तोकी चालु ठेक्का अङ्कको दामासाहीले हुन आउने दस्तुर लिई उत्खनन् एवम् सङ्कलन कार्यको बन्दोबस्त गर्न सकिनेछ ।
४०. कार्यालयको तर्फबाट स्वीकृत परिमाण, उत्खननयोग्य स्थान र संझौताका सर्तहरूको प्रभावकारी नियन्त्रण गर्नका निमित्त अनुगमन, निरीक्षण, भौतिक नियन्त्रण तथा स्थलगत परीक्षण लगायतका प्रकृयाहरू अवलम्बन गर्न सकिनेछ । उक्त कार्यमा सहयोग गर्ने दायित्व ठेकेदारको हुनेछ ।
४१. स्वीकृत वातावरणीय प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका वातावरणीय प्रभाव न्युनीकरणका उपायहरूको पूर्ण पालना गरी नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा बिक्री वितरण गर्नुपर्नेछ ।
४२. नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा बिक्री वितरण गर्ने क्रममा ठेक्कामा उल्लेख भए बमोजिमको क्षेत्रभित्र सिमित रही उत्खनन् गर्नुपर्नेछ ।
४३. यसमा उल्लेख भएका कुराहरूमा सोही बमोजिम र यसमा उल्लेख नभएका कुराहरूको हकमा नेपालको संबिधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ तथा प्रदेश कानुन, स्थानीय सरकारका कानुन र वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन, र नेपाल सरकारका अन्य प्रचलित कानुन अनुसार हुनेछ ।
४४. यो अनुसूचीको सम्झौताका समयमा शर्तहरूलाई आवश्यकता हेरी कार्यपालिकाले थपघट गर्न सक्नेछ ।

प्रमाणीकरण मिति:-२०७७/०७/२३

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
नमराज घिमिरे
हेटौंडा उपमहानगरपालिका